

Effects of The British and American Accents on The Pronunciation of English Loan Words in Persian

Bashir Jam¹

Abstract

This study aimed to explain the effects that the British and American accents have had on the pronunciation of English loan words in Persian within the framework of Optimality Theory and based on the Phonological Stance model. In other words, this research which was conducted in the area of loan word phonology, aimed at determining to what extent these two accents affected the input of English loan words, as well as coming up with an answer to the question “To which English accent is the pronunciation of English loan words in Persian closer? To this end, four important differences between British and American accents i.e., the pronunciation of /r/, /ou/, /ɑ/, and /j/ that could have affected the pronunciation of English loan words in Persian were scrutinized to figure out what phonological processes have occurred and what constraints (rankings) caused the application and non-application of these processes. The findings of the present paper indicate that the input of English loan words in Persian was in three cases (the pronunciation of /r/, /ou/, and /ɑ/) affected by the American accent and in one case (the pronunciation of /j/) by the British accent. Likewise, the pronunciation of English loan words in Persian is closer to the American accent in those three cases, while it is similar to the British accent in that single case.

Keywords: loan phonology, nativization, pronunciation of English loan words, British accent, American accent, optimality theory, phonological stance model.

Extended Abstract

1. Introduction

Loan phonology is one of the areas in phonology which addresses the nativization of words adapted by the borrowing language. Persian has borrowed numerous words from English. A question that has always been raised is whether the British accent known as the Received Pronunciation or the American accent known as

1. Associate Professor of Linguistics, Department of English, Shahrekord University, Shahrekord, Iran. (bashir.jam@sku.ac.ir)

the General American has affected the pronunciation of English loan words in Persian. In order to answer this question, the present study applied the Phonological Stance model within the framework of Optimality Theory (henceforth OT) (Prince and Smolensky, 1993/2004) for the first time. This paper, therefore, sought to answer the following questions:

1. Which accent constitutes the input of English loan words in Persian, the British or the American accent?
2. To which English accent is the pronunciation of English loan words in Persian closer?

2. Theoretical framework

This research aimed at explaining the effects that the British and the American accents have had on the pronunciation of English loan words in Persian within the framework of OT and based on the Phonological Stance model.

OT is one of the most significant developments in the generative grammar. The first detailed exposition of the theory appears in Prince and Smolensky's (1993) book, entitled 'Optimality Theory: Constraint Interaction in Generative Grammar'. Its goal is to explain the phonology of languages only by using a set of universal constraints. No phonological rule is being applied in its analyses because they generally explained the language-specific phenomena. In contrast, constraints in OT are not merely solutions to language-specific problems; they are claims about Universal Grammar (UG) seeking to explain phonological phenomena universally. Furthermore, there is no interaction between rules and constraints, i.e., OT is not a mixed theory. The principles of SPE phonology (Chomsky & Halle, 1968) namely rules and serial derivations between underlying representation (UR) and phonetic representation (PR) have been abandoned by OT; however, UR and PR which are renamed as input and output respectively, are being assumed in the classical sense.

Moreover, in all the loan words in this research the input is in line with the Phonological Stance model (see Calabrese and Wetzels, 2009), according to which the input to loanword adaptations in Persian is their input in English. That is, the nativization is brought about by the Persian phonological processes that apply on input in English.

3. Methodology

In order to conduct this research, first of all, the most important differences between the British accent and the American accent i.e., the pronunciation of phonemes /r/, /ou/, /a/, and /j/ were considered according to the online dictionaries including Cambridge, Oxford, Longman, and Dictionary.com. Then, the English loan words in Persian which included these phonemes in their inputs were specified according to the corpus provided in Sarrami (2022). Finally, these pronunciation differences were scrutinized in the British and American accents

and Persian loan words within OT and based on the Phonological Stance model. Accordingly, after specifying the UR of the loan words, the phonological processes that they had undergone and the constraints (rankings) that had caused these processes were identified and analyzed in OT tableaux.

4. Results & Discussion

The findings of the present paper are as follow:

Regarding the first research question, in three cases i.e., the pronunciations of /r/, /ou/, and /a/ the American accent constitutes the input of English loan words in Persian and in one case (the pronunciation of /j/) the British accent constitutes the input of English words adapted by Persian.

As to the second research question, the pronunciation of English loan words in Persian is in three cases i.e., the pronunciation of /r/, /ou/, and /a/ is closer to the American accent because /r/ deletion does not occur in Persian just like the American accent. And because Persian has the vowels /ou/ and /a/ rather than the British vowels /əʊ/ and /ɒ/. With regard to the pronunciation of /j/ preceded by alveolars, the pronunciation of English loan words in Persian is like the British accent as yod (/j/) deletion is not a phonological process in Persian as well as the British accent.

5. Conclusions & Suggestions

Languages borrow words from other languages to fill the gaps in their own lexical inventory. The reasons for such lexical gaps vary greatly: cultural innovation that may introduce objects or actions that do not have a name in the borrowing language, and native words that may be perceived as non-prestigious. The pronunciation of loan words usually changes according to the phonological system of the borrowing language including the segmental and suprasegmental features as well as the phonotactics and phonological constraints. Since English has two standard accents, a research had to be done to study which accent affected the pronunciation of English loan words in Persian. To this end, this paper discussed this issue for the first time.

Further research could investigate the effects of original pronunciation of loan words borrowed from other languages on their pronunciation in Persian.

Select Bibliography

- Ariyae, K. Loanword adaption in Persian: A Core Periphery Model Approach, *Toronto Working Papers in Linguistics*, 2019; 41(1): 1-14.
- Calabrese, A., Wetzels, W. L. Loan phonology: issues and controversies. In: Calabrese, A., Wetzels, W.L. (Eds.), *Loan Phonology*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/ Philadelphia, 2009, 1-10.

- Guo, H. L. Mandarin Loanword Phonology and Optimality Theory: Evidence from Transliterated American State Names and Typhoon Names. *Graduate Programme in Linguistics*. Taipei: National Chengchi University; 1999.
- Jacobs, H & Gussenhoven, C. Loan phonology: Perception, Salience, the Lexicon and OT. *Optimality Theory: Phonology, syntax, and acquisition* ed. by Joost Dekkers, Frank van der Leeuw & Jeroen van de Weijer. Oxford: Oxford University Press; 2000, 193-210.
- Kambouzia, A. K. Z., & Hashemi, E. Phonological Adaptation of Vowels of Arabic loanwords in Persian: An Optimality Theoretic account. *Language Related Research [Jostârhây-e Zabaâni]*, 2015; 6(7): 229-257. [In Persian].
- Kenstowicz, M. & Suchato, A. Issues in Loanword Adaptation: A Case Study from Thai. *Lingua*, 2006; 116(7): 921–949.
- Ozaki, S. Notes on English Loanwords in Japanese: Major Sound Transformations. *Kiyo 15*, Nagayo Bunri University, 2014, 29-40.
- Rungruang, A. *English Loanwords in Thai and Optimality Theory*. Phisanulok: Naresuan University Dissertation; 2007.
- Sarrami, V. *An Optimality-Theoretic Analysis of English words Nativization in Persian*. Unpublished doctoral dissertation. Isfahan: Isfahan University; 2022. [In Persian].
- Silverman, D. Multiple scansion in loanword phonology: evidence from Cantonese. *Phonology*, 1992; 9(2), 289-328.

How to cite:

Jam B. Effects of The British and American Accents on The Pronunciation of English Loan Words in Persian. *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani*. 2025; 2(18): 115-133.
DOI:10.22124/plid.2025.29157.1697

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

بررسی تأثیر لهجه های بریتانیایی و آمریکایی بر تلفظ وامواژه های انگلیسی در زبان فارسی

بشیر جم

چکیده

هدف این پژوهش توصیفی-تحلیلی در چارچوب نظریه بهینگی و برمبنای «انگاره دیدگاه واج شناختی»، این بود که مشخص کند دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی چه تأثیری بر تلفظ وامواژه های انگلیسی در زبان فارسی داشته اند. به سخی فنی تر، هدف این پژوهش که در حوزه واج شناسی وامواژه ها انجام شده تعیین میزان تأثیرگذاری این دو لهجه بر درون داد وامواژه های انگلیسی و نیز پاسخ به این پرسش بود که تلفظ این وامواژه ها در زبان فارسی با کدام لهجه زبان انگلیسی نزدیکی یا انطباق واجی بیشتری دارد. برای این پژوهش، چهار مورد از تفاوت های مهم دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی در شیوه تلفظ واج های /a/، /ou/، /i/ و /j/ که بر تلفظ وامواژه های انگلیسی در زبان فارسی تأثیرگذارند بررسی شد تا مشخص شود چه فرایندهایی رخ داده است و چه محدودیت یا محدودیت هایی و با چه رتبه ای عامل رخداد یا عدم رخداد این فرایندها هستند. یافته ها نشان داد که درون داد وامواژه های انگلیسی در زبان فارسی در سه مورد متأثر از لهجه آمریکایی و در یک مورد تأثیر گرفته از لهجه بریتانیایی است. به همین شکل تلفظ وامواژه ها نیز در سه مورد مطابق با لهجه آمریکایی است و در یک مورد با لهجه بریتانیایی انطباق دارد.

واژگان کلیدی: واج شناسی وامواژه ها، بومی سازی، تلفظ وامواژه های انگلیسی، لهجه بریتانیایی، لهجه آمریکایی، نظریه بهینگی، انگاره دیدگاه واج شناختی

۱- مقدمه

واج‌شناسی وام‌واژه‌ها^۱ حوزه‌ای در علم واج‌شناسی است که به چگونگی بومی‌سازی^۲ یا سازگاری تلفظی وام‌واژه‌ها با قواعد واج‌شناختی زبان وام‌گیرنده پس از وام‌گیری آنها از زبان وام‌دهنده می‌پردازد. براساس کمپبل^۳ (61: 1998) وام‌واژه‌ها به لحاظ ویژگی‌های زنجیری و زیرزنجیری با نظام آوایی زبان وام‌گیرنده سازگار می‌شوند. بسیار پیش می‌آید که در یک وام‌واژه واج یا فرایندی وجود داشته باشد که زبان وام‌گیرنده فاقد آن باشد. فرایند جایگزینی آن واج با همانندترین آوای موجود در زبان وام‌گیرنده «جایگزینی واج»^۴ نامیده می‌شود.

طبق «انگاره دیدگاه واج‌شناختی»^۵ (Calabrese & Wetzels, 2009) بازنمایی واجی وام‌واژه‌ها همان تلفظ اصلی آنها در زبان وام‌دهنده است و زبان وام‌گیرنده از رهگذر اعمال فرایندهای واجی رایج خاص خود بر بازنمایی واجی اصلی یک وام‌واژه تلفظ آن را طبق قواعد واجی خود بومی‌سازی می‌کند. بر این اساس اگر برای یک وام‌واژه دو منبع وام‌دهنده احتمالی وجود داشته باشد، در مواردی که تلفظ آن واژه در آن دو منبع متفاوت باشد می‌توان از روی تلفظ آن و شناسایی فرایند(های) واجی به کار رفته در آن به بازنمایی واجی اصلی آن دست یافت و منبع وام‌دهنده آن وام‌واژه را شناسایی کرد. برای نمونه، از روی تلفظ ماه «ژانویه» در زبان فارسی و به ویژه با توجه به وجود همخوان^(۱) [ʒ] آشکار است که منبع وام‌دهنده آن زبان فرانسه بوده نه زبان انگلیسی. به عنوان نمونه‌ای دیگر اگر ماه July به صورت ژوئیه تلفظ شود منبع وام‌دهنده آن زبان فرانسوی بوده و اگر به صورت جولای تلفظ شود، زبان انگلیسی منبع وام‌دهنده آن بوده است.

گفتنی است که یکی از نظریه‌های دیگری که به چگونگی انطباق واجی وام‌واژه‌ها می‌پردازد نظریه «همگونی شنیداری»^۶ است. براساس پپرکمپ^۷ (2005) و پپرکمپ و هم‌پژوهان (2008) در این نظریه تغییرات واجی وام‌واژه‌ها به عوامل و سازوکارهای درک گفتار بستگی دارند و تمامی انطباق‌های واجی شامل کمترین تغییرات آوایی هستند که در هنگام درک شنیداری گفتار توسط

-
1. loan(word) phonology
 2. nativization
 3. Campbell
 4. phoneme substitution or adaptation
 5. Phonological Stance Model
Optimality Theory (OT)
 6. Theory of Perceptual Assimilation
 7. Peperkamp

شنوندگان حاصل می‌شوند. براین اساس، آواها و ساخت‌های آوایی غیربومی به نزدیک‌ترین آواها و ساخت‌های آوایی در زبان وام‌گیرنده نگاشته می‌شوند. تغییرات واجی وام‌واژه‌ها در چارچوب نظریه «همگونی شنیداری» اساساً ماهیت آواشناختی دارند و واج‌شناسی بومی زبان نمی‌تواند برخی الگوهای واجی به‌کاررفته در وام‌واژه‌ها را بر مبنای اصول و محدودیت‌های واجی ناظر بر ساخت واجی واژه‌های بومی تبیین کند (صادقی و بیگدلی، ۱۳۹۷).

شایان ذکر است که بنا به دو دلیل در تحلیل‌های پژوهش پیش رو از نظریه همگونی شنیداری استفاده نشد؛ نخست، در این پژوهش به نظریه‌ای فرعی همچون «نگاره دیدگاه واج‌شناختی» نیاز بود تا بازنمایی واجی وام‌واژه‌ها را همان تلفظ اصلی آنها در زبان وام‌دهنده در نظر بگیرد. همان‌گونه که پیش‌تر بیان شد تا بازنمایی واجی یا درون‌داد واژه‌ها مشخص نباشد نمی‌توان به انجام تحلیل‌های نظریه بهینگی پرداخت. ازاین‌رو، نظریه «همگونی شنیداری» به دلیل ماهیت آواشناختی‌اش به‌ویژه اینکه صورت آوایی یا آکوستیکی وام‌واژه‌ها را به عنوان درون‌داد واقعی فرض می‌گیرد و بازنمایی واجی آنها را در نظر نمی‌گیرد، در تضاد آشکار با نظریه بهینگی است که به شدت مبتنی بر تمایز میان دو سطح بازنمایی واجی و بازنمایی آوایی است. دوم آنکه، طبق دیدگاه نظریه «همگونی شنیداری» واج‌شناسی زبان وام‌گیرنده نمی‌تواند برخی الگوهای واجی به‌کاررفته در وام‌واژه‌ها را بر مبنای اصول و محدودیت‌های واجی ناظر بر ساخت واجی واژه‌های بومی تبیین کند. این دیدگاه نیز در تضاد با اصول نظریه بهینگی است که الگوهای واجی همه زبان‌ها را با استفاده از مجموعه‌ای از محدودیت‌های جهانی تبیین‌پذیر می‌داند.

از میان لهجه‌های گوناگون زبان انگلیسی که آنها را «انگلیسی‌های جهان»^۱ می‌نامند، تنها دو لهجه بریتانیایی^۲ و آمریکایی^۳ گونه‌های معیار این زبان به شمار می‌روند. زیرا واژه‌نامه‌های زبان انگلیسی همچون فرهنگ‌های آنلاین کمبریج، آکسفورد، لانگمن و دیکشنری دات‌کام تلفظ واژه‌ها را فقط به این دو لهجه ارائه می‌دهند و به رسمیت می‌شناسند.

پرسشی که یافتن پاسخ آن دلیل اصلی پژوهش پیش‌رو بود اینکه در موارد اختلاف تلفظی میان این دو لهجه، کدام یک بازنمایی واجی یا منبع وام‌دهنده وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی بوده‌اند؟ گفتنی است نخستین شرط یازیدن به تحلیل‌های

1. world Englishes

2. Received Pronunciation (RP)

3. General American (GA)

واج‌شناختی اطمینان از بازنمایی واجی یا درون‌داد واژه‌هاست. به سخنی دیگر، تا بازنمایی واجی یا درون‌داد واژه‌ها مشخص نباشد نمی‌توان به تحلیل‌های واج‌شناختی پرداخت. در این مورد نیز براساس «انگاره دیدگاه واج‌شناختی» بازنمایی آوایی یا تلفظ وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی به هر کدام از این دو لهجه زبان انگلیسی نزدیک‌تر، همانندتر یا سازگارتر بود، آن لهجه بازنمایی واجی در نظر گرفته شده‌است.

این پژوهش توصیفی-تحلیلی در چارچوب نظریه بهینگی^۶ (Prince & Smolensky, 1993/2004) و بر مبنای انگاره دیدگاه واج‌شناختی انجام شده‌است. بر این اساس، هدف این پژوهش این بود که مشخص کند هر یک از دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی چه تأثیری بر تلفظ وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی داشته‌اند؟ بدین منظور، تفاوت‌های اصلی واج‌شناختی و تلفظی این دو لهجه، براساس آنچه در فرهنگ‌های انگلیسی آنلاین همچون کمبریج و آکسفورد درج شده‌اند، مد نظر قرار گرفتند. گفتنی است که پژوهش‌های بسیاری تاکنون در حوزه واج‌شناسی وام‌واژه‌ها در چارچوب نظریه بهینگی انجام شده‌است. از این دست می‌توان به ییپ^۱ (1993)، گائو^۲ (1999)، یاکوبز^۳ و گوسن‌هوفن^۴ (2000)، اسمیت^۵ (2006) و کنستویچ^۶ و سوچاتو^۷ (2006) اشاره کرد.

۲- پیشینه پژوهش

چندین پژوهش به بررسی مقابله‌ای واج‌شناسی زبان‌های شرق آسیا با واج‌شناسی زبان انگلیسی پرداخته‌اند: گائو^۸ (1999) در چارچوب نظریه بهینگی به این مسئله پرداخته که چگونه خوشه‌های همخوانی و پایانه‌های واژه‌های انگلیسی که در چینی مندرین غیرمجازند براساس مشخصه‌های همگانی تبیین می‌شوند. وی در بررسی خود به متفاوت بودن ساخت هجایی در این دو زبان اشاره کرده‌است؛ ساخت هجائی در زبان انگلیسی به صورت (((((C)((C)((C))))))V(((C)((C)((C)))))) و در چینی مندرین به صورت

-
1. Yip
 2. Guo
 3. Jacobs
 4. Gussenhoven
 5. Smith
 6. Kenstowic
 7. Suchato
 8. Guo

(C)(G¹)V(N²) است و در پایانه هجا صرفاً دو همخوان [n] و [ŋ] می‌آید. از این‌رو، ساخت هجایی زبان مندرین نسبت به ساخت هجایی زبان انگلیسی محدودتر است. در پژوهشی دیگر کنستویچ^۳ و سوچاتو^۴ (2006) به بررسی چگونگی انطباق واجی ۸۰۰ وام‌واژه انگلیسی در پایانه هجا در زبان تایلندی پرداخته‌اند. نتایج بررسی آنها نشان می‌دهد که زبان تایلندی از راهکار حذف جهت بومی‌سازی وام‌واژه‌ها بهره می‌برد. همچنین رانگرونگ^۵ (2007) به بررسی همخوان‌ها در واژه‌های انگلیسی رایج در زبان تایلندی براساس نظریه بهینگی پرداخته‌است. ساخت هجایی زبان انگلیسی نسبت به تایلندی پیچیده‌تر است و محدودیت‌های کمتری در رابطه با خوشه‌های همخوانی در آغاز و پایانه هجا در ساخت هجایی خود دارد. نیز در زبان تایلندی واج‌های [g, dʒ, ʒ, z, ʃ, tʃ, θ, v] وجود ندارند. بنابراین، زبان تایلندی در برخورد با این واج‌ها، آنها را با واج‌های مشابه در زبان خود جایگزین می‌کند. اسمیت^۶ (2006) نیز در چارچوب نظریه بهینگی به بررسی بومی‌سازی واژه‌های انگلیسی در زبان ژاپنی از رهگذر فرایندهای درج و حذف پرداخته‌است. وی به تأثیر شکل نوشتاری واژه‌های انگلیسی بر تلفظ آنها در زبان ژاپنی اشاره کرده‌است. کانگ (2003) توضیح می‌دهد که چون مرحله رهش انسداد پایانی واژه‌ها در زبان انگلیسی نسبت به کره‌ای طولانی‌تر است، شنونده کره‌ای رهش انسدادی پایانی واژه انگلیسی را همانند یک واکه درک می‌کند. از این‌رو جهت افزایش شباهت ادراکی در پایان واژه‌های انگلیسی مختوم به انسدادی‌ها، درج واکه انجام می‌گیرد. در همین راستا اوماچونو^۷ (2008) به بررسی مقابله‌ای تکیه اصلی در زبان انگلیسی معیار و انگلیسی نیجریه‌ای در چارچوب نظریه بهینگی پرداخته و تفاوت تکیه‌گذاری در این گونه‌های انگلیسی را تحلیل کرده‌است. این تحقیق نشان می‌دهد که چگونه رتبه‌بندی محدودیت‌ها در انگلیسی معیار در انگلیسی نیجریه‌ای دستخوش چینش مجدد می‌گردد. اُزاکي^۸ (2014) نیز به جابجایی‌های آوایی همخوان‌های وام‌واژه‌های انگلیسی به ژاپنی در نمونه‌های زیر اشاره کرده‌است:

-
1. glide
 2. nasal
 3. Kenstowic
 4. Suchato
 5. Rungrunag
 6. Smith
 7. Omachonu
 8. Ozaki

(۱) جابجایی‌های آوایی همخوان‌های وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان ژاپنی

معنی	تلفظ ژاپنی	واژه انگلیسی
«چنگال»	[ɸo:ku]	fork
«چرم»	[reza:]	leather
«رنگ»	[kara:]	color
«خامه»	[kuri:mu]	cream

سوه‌ری^۱ و همکاران (۲۰۱۶) در چارچوب نظریهٔ بهینگی به تغییراتی شامل فرایندهای حذف، درج، واکداری، واکرفتگی، همگونی، دمیدگی و نادمیدگی که در زبان اردو روی وام‌واژه‌های انگلیسی اعمال می‌شود پرداخته‌اند. نیز آریائی (۲۰۱۹) به پدیدهٔ انطباق واژه‌های زبان‌های عربی، فرانسه، انگلیسی و روسی در زبان فارسی پرداخته‌است. وی اذعان دارد که وام‌واژه‌ها با نظام واجی زبان میزبان با توجه به مدت زمانی که آنها در زبان میزبان استفاده شده‌اند منطبق می‌شوند و مدعی است که وام‌واژه‌های عربی به دلیل اینکه نسبت به وام‌واژه‌های فرانسوی، انگلیسی و روسی زودتر وام گرفته شده‌اند، بیشتر با نظام واجی زبان فارسی منطبق هستند. رزم‌دیده و ناصری (۱۳۹۸) نیز به بررسی تلفظ همخوان‌های انگلیسی /θ/، /ð/ و /ŋ/ در زبان‌آموزان فارسی‌زبان پرداخته‌اند. در این پژوهش، نگارندگان خطاهای تلفظی زبان‌آموزان ایرانی زبان انگلیسی در تلفظ این همخوان‌ها که جزو واج‌های زبان فارسی نیستند را بررسی کرده‌اند.

سلیمی‌نژاد (۱۳۹۱) شیوهٔ عملکرد نظام آوایی زبان فارسی در انطباق وام‌واژه‌هایی فرانسوی را در چارچوب نظریهٔ بهینگی بررسی و تحلیل کرده‌است. وی نشان داده که نظام آوایی زبان فارسی معمولاً با جهانی‌های واجی منطبق است؛ به این صورت که الگوهای نشان‌دار زبانی به‌طور خودکار در فرایند بومی‌سازی حذف شده و الگوهای بی‌نشان زبانی جایگزین آن‌ها می‌شوند. جم (۲۰۲۰) نیز در بخش‌هایی از پژوهش خود پیرامون هماهنگی واکه‌ای در زبان فارسی به رخداد این فرایند در وام‌واژه‌های انگلیسی پرداخته‌است. همچنین صرامی (۱۴۰۱) چگونگی بومی‌سازی آوایی واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی را تحلیل کرده‌است. جم و رزم‌دیده (۱۳۹۷) به بررسی تطبیقی جایگزینی همخوان‌های ملازی «ق» و «غ» ی عربی در فارسی معیار و گویش رودباری (کرمان) در چارچوب نظریهٔ بهینگی پرداخته و بیان می‌دارند

۱. Suhery

این دو نویسه که در عربی به ترتیب به صورت همخوان‌های انسدادی بی‌واک /q/ و سایشی واک‌دار /x/ تلفظ می‌شوند، هر دو در زبان فارسی معیار به صورت همخوان انسدادی واک‌دار /g/ تلفظ می‌شود. کامبوزیا و هاشمی (۱۳۹۴) به ترتیب فرایند انطباق آوایی واکه‌ها و همخوان‌های وام‌واژه‌های روسی و واکه‌های وام‌واژه‌های عربی با نظام آوایی زبان فارسی را در چارچوب نظریهٔ بهینگی بررسی کرده و به جایگزینی واکهٔ [a]ی روسی با واکه‌های [e] یا [a]، جایگزینی همخوان /k/ی روسی با همخوان [g] و جایگزینی همخوان‌های کامی /ni/ و /ti/ با گونهٔ غیرکامی خود، یعنی [n] و [t] پرداخته‌اند.

در چارچوب واج‌شناسی آزمایشگاهی نیز چند پژوهش پیرامون انطباق واجی شده‌است. از جمله خلیفه‌لو و هم‌پژوهان (۱۳۹۵) که به بررسی فرایند سازگاری وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی بر پایهٔ رویکرد درکی-واجی سیلورمن^۱ (1992) پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که فرایند سازگاری هم‌مبنای درکی و هم‌مبنای واجی دارد. درج واکه در وام‌واژه‌های انگلیسی که با قواعد واج‌آرایی زبان فارسی مطابقت ندارند، در سطح گفتار رخ می‌دهد. زیرا گویشوران زبان فارسی به بازنمایی واجی وام‌واژه‌ها دسترسی ندارند و وام‌واژه‌ها برای آنها در حکم بازنمایی آوایی است. صادقی و بیگدلی (۱۳۹۷) نیز شیوهٔ انطباق واجی واکه‌های زبان انگلیسی را با فضای واکه‌ای زبان فارسی در چارچوب نظریهٔ همگونی شنیداری بررسی کرده و به این نتیجه رسیده‌اند که انطباق واجی واکه‌های زبان انگلیسی با فارسی تابع فاصلهٔ آکوستیکی-ادراکی بین واکه‌های دو زبان است؛ به این معنا که هر واکه از زبان انگلیسی در فرایند انطباق واجی به واکه‌ای در زبان فارسی نگاشته می‌شود که بیشترین شباهت آوایی ممکن را با آن داشته باشد. همچنین بیگدلی و صادقی (۱۳۹۹) شیوهٔ پردازش ادراکی جفت واکه‌های انگلیسی /i-i/ و /u-u/ به ترتیب در جفت‌های کمینهٔ fit-feet و full-full توسط گویشوران زبان فارسی را در چارچوب انگارهٔ همگونی شنیداری بررسی نموده و به این نتیجه رسیده‌اند که همگونی تقابلی‌های این واکه‌ها با سامانهٔ واکه‌ای زبان فارسی تابع گونه‌ای همگونی دومقوله‌ای است که براساس آن هر دو مقولهٔ این جفت واکه‌ها برای فارسی‌زبانان با سطح بالایی از اطمینان درک‌پذیر است.

با این پیشینهٔ پژوهش می‌بینیم که اگرچه پژوهش‌های بسیاری برپایهٔ چارچوب‌های گوناگون پیرامون تغییرات تلفظی وام‌واژه‌ها در زبان‌های مختلف از جمله فارسی شده، تاکنون

1. Silverman

هیچ پژوهشی به میزان تأثیرگذاری دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی بر تلفظ وام‌واژه‌ها نپرداخته‌است.

۳- روش پژوهش

نخست، موارد شناخته‌شده مهم تفاوت‌های دو لهجه بریتانیایی Received Pronunciation و آمریکایی General American طبق فرهنگ‌های انگلیسی آنلاین همچون کمبریج، آکسفورد، لانگمن و دیکشنری دات کام تعیین شد. گفتنی است که براساس واردها^۱ و فولر^۲ (2015: 40) دلیل این نام‌گذاری لهجه بریتانیایی این است که اگر کسی به این لهجه سخن بگوید در بخش‌های برتر جامعه انگلستان بیشتر او را می‌پذیرند زیرا وجهه و پرستیژ اجتماعی بالایی دارد. این لهجه ویژگی افراد دارای زمینه اجتماعی و تحصیلاتی بالاست و کسانی که به این لهجه سخن می‌گویند اصطلاحاً «بی‌لهجه» به شمار می‌روند چون لهجه خاص هیچ منطقه‌ای از انگلستان نیست. از آنجاکه این لهجه در بنگاه سخن‌پراکنی بی‌بی‌سی و رادیو و تلویزیون بریتانیا به کار می‌رود از سایر لهجه‌های بریتانیا بهتر فهمیده می‌شود. نیز آموزش زبان انگلیسی با این لهجه انجام می‌شود. از این‌رو، زبان‌آموزی که بتواند به آن سخن بگوید در همه جای بریتانیا حرف او را می‌فهمند. واردها و فولر (2015: 42) پیرامون لهجه آمریکایی موسوم به «جنرال امریکن» نیز می‌افزایند که لهجه گویندگان شبکه‌های تلویزیونی در آمریکا است. این لهجه مربوط به هیچ منطقه‌ای از ایالات متحده نیست و به‌طور گسترده‌ای مورد پذیرش است.

سپس، وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی، براساس پیکره صرامی (۱۴۰۱)، و بر مبنای وجود هر یک از چهار مورد از تفاوت‌های مهم دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی در چگونگی تلفظ واج‌های /t/، /ou/، /a/ و /j/ که بر تلفظ وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی تأثیر گذارند به صورت جداگانه انتخاب و ارائه شد.^(۳) سرانجام، این تفاوت‌ها نخست در دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی و سپس در تلفظ این وام‌واژه‌ها در زبان فارسی در چارچوب نظریه بهینگی و بر مبنای «انگاره دیدگاه واج‌شناختی» بررسی شد. بر این اساس، در پژوهش پیش رو پس از تعیین بازنمایی واجی وام‌واژه‌ها فرایندهای واجی خاص زبان فارسی که روی آن‌ها عمل کرده بود شناسایی شد. سرانجام، تحلیل شد که چه محدودیت یا محدودیت‌هایی و با

1. Wardhaugh

2. Fuller

چه رتبه‌ای عامل رخداد یا عدم رخداد این فرایندها بود. بر این پایه، برای هر گروه از داده‌ها تحلیلی متناسب با آنها براساس نظریه بهینگی ارایه شد. این پژوهش به شیوه توصیفی-تحلیلی انجام گرفته است.

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها موارد تفاوت دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی همراه با چگونگی تلفظ وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی یک‌به‌یک تحلیل شده‌است.

۴-۱- همخوان /r/

براساس تلفظ‌ها در فرهنگ‌های انگلیسی آنلاین همچون کمبریج و آکسفورد در لهجه آمریکایی همخوان /r/ همیشه و در هر بافتی تلفظ می‌شود. ولی این همخوان در لهجه بریتانیایی فقط در بافت پیش‌واکه‌ای یعنی چنانچه در پی آن یک واکه وجود داشته باشد تلفظ می‌شود. به سخنی دیگر، همخوان /r/ در انتهای واژه و در بافت پیش از یک همخوان دیگر تلفظ نمی‌شود. براساس درگ^۱ (9: 2000) این بارزترین و شناخته‌شده‌ترین وجه تمایز این دو لهجه است. تلفظ همخوان /r/ در لهجه آمریکایی و زبان فارسی و عدم تلفظ آن در لهجه بریتانیایی در انتهای واژه و در بافت پیش از یک همخوان دیگر در داده‌های (۲) نشان داده شده‌است:

(۲) تلفظ همخوان /r/ در لهجه آمریکایی و زبان فارسی و عدم تلفظ آن در لهجه بریتانیایی

صورت نوشتاری فارسی	تلفظ فارسی	تلفظ آمریکایی	تلفظ بریتانیایی
دارت	[dart]	/dart/	/dat/
کارواش	[kar vaʃ]	/kar waʃ/	/ka waʃ/
بار	[bar]	/bar/	/ba/
کیبورد	[cibord]	/kibɔ:rd/	/kibɔ:d/
نورم	[norm]	/nɔ:rm/	/nɔ:m/

پیش‌تر بیان شد که در لهجه بریتانیایی، همخوان /r/ فقط در بافت پیش‌واکه‌ای تلفظ می‌شود. برای نمونه، نویسه یا همخوان /r/ در واژه water تلفظ نمی‌شود. ولی در watering نمود آوایی می‌یابد. البته چنانچه در توالی دو واژه، واژه دوم با واکه آغاز شود و دو واژه به‌طور

1. Darragh

پیوسته و یک نفس تلفظ شوند این همخوان نمود آوایی می‌یابد. مانند *car*، *four*، *eggs*، *here*، *again*، *engine* و *better*، *example*. این واقعیت‌ها نشان می‌دهد که همخوان /r/ در درون داد لهجه بریتانیایی نیز وجود دارد و درواقع در این لهجه فرایند حذف همخوان /r/ روی می‌دهد. بر این پایه، محدودیت نشان‌داری *rC/# به عنوان عامل حذف همخوان /r/ در بافت پیش از یک همخوان یا در انتهای واژه در لهجه بریتانیایی پیشنهاد می‌شود. محدودیت ضد حذف MAX (McCarthy & Prince, 1995)، که حذف هر واجی را در برون داد جریمه می‌کند در برابر محدودیت نشان‌داری *rC/# قرار دارد.

نکته‌ای که طبق پرسش اول تحقیق مطرح می‌شود این است که آیا در درون دادِ وام‌واژه‌های (۲) در زبان فارسی تلفظ بریتانیایی وجود دارد یا تلفظ آمریکایی؟ با توجه به دو دلیل می‌توان گفت که درون دادِ این وام‌واژه‌ها تلفظ آمریکایی است. دلیل اول وجود همخوان [r] در تلفظ فارسی آنها همچون لهجه آمریکایی و دلیل دوم وجود نویسه <r>^(۳) در صورت نوشتاری آنهاست. بنابراین، وجود همخوان [r] در تلفظ فارسی حاکی از این واقعیت است که رتبه‌بندی (۳) بر تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی (۲) حاکم است: MAX >> *[r]C/# (3)

در تابلو (۴) تلفظ همخوان /r/ در تلفظ فارسی وام‌واژه dart تحلیل شده‌است:

تابلو (۴): تلفظ همخوان /r/ در وام‌واژه dart

Input: /dart/	MAX	*[r]C/#
a. [dart]		*
b. [dat]	*!	

همان‌گونه که در تابلو (۴) پیداست، گزینه (b) (تلفظ بریتانیایی) به دلیل حذف همخوان /r/ محدودیت پایایی MAX را نقض کرده‌است. بنابراین، گزینه (a) (تلفظ فارسی) که این محدودیت را رعایت کرده به عنوان برون داد بهینه برگزیده شده‌است.

۴-۲- واکه مرکب /əu/ یا /ou/

در زبان انگلیسی یک واکه مرکب با دو تلفظ متفاوت وجود دارد. این واکه مرکب در لهجه بریتانیایی به صورت /əu/ و در لهجه آمریکایی به صورت /ou/ تلفظ می‌شود. همان‌گونه که آشکار است تفاوت آنها در جزء نخست آن است؛ در لهجه بریتانیایی واکه شووا و در لهجه

آمریکایی واکه /o/ تلفظ می‌شود. البته در برخی منابع واکه مرکب /ou/ی لهجه آمریکایی را به صورت /ow/ نیز نشان داده‌اند.

(۵) تلفظ /əu/ در لهجه بریتانیایی و /ou/ در لهجه آمریکایی

تلفظ آمریکایی	تلفظ بریتانیایی	صورت نوشتاری انگلیسی
/windəʊz/	/windəʊz/	Windows
/nəʊt.bʊk/	/nəʊt.bʊk/	Notebook
/ʃəʊ/	/ʃou/	Show
/gəʊl/	/goul/	Goal
/fəʊləʊ/	/falou/	Follow

براساس کامبوزیا و همکاران (۱۳۹۲) این واکه مرکب در وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی به صورت واکه ساده [o] تلفظ می‌شود. اما سئوالی که طبق پرسش اول تحقیق پیش می‌آید این است که آیا در درون‌داد یا بازنمایی واجی وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی، /əu/ی لهجه بریتانیایی وجود دارد یا /ou/ی لهجه آمریکایی؟ منطقی‌تر است که واکه ساده [o] در تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها، حاصل حذف جزء /u/ از واکه مرکب /ou/ی لهجه آمریکایی در نظر گرفته شود. زیرا با توجه به نبود واکه شووا در فارسی، /ou/ی لهجه آمریکایی از /əu/ی لهجه بریتانیایی به [o]ی فارسی نزدیک‌تر است.

(۶) تبدیل واکه مرکب /ou/ی لهجه آمریکایی به [o] در زبان فارسی

تلفظ آمریکایی	تلفظ فارسی	صورت نوشتاری فارسی
/windəʊz/	[vindoʊz]	ویندوز
/nəʊt.bʊk/	[not.buk]	نوت‌بوک
/ʃəʊ/	[ʃo]	شو
/gəʊl/	[gol]	گل
/fəʊləʊ/	[falo]	فالو

گفتنی است که واکه مرکب /ow/ در گذشته نه‌چندان دور در زبان فارسی نیز رایج بوده (مانند تلفظ واژه «دولت» به صورت [dowlət] در گذشته) که طی یک فرایند در زمانی با حذف جزء /w/ به واکه ساده [o] تبدیل شده‌است (نک. ثمره، ۱۳۷۴: ۱۲۱-۱۲۲؛ کامبوزیا و هم‌پژوهان ۱۳۹۲؛ صادقی و مردان، ۱۳۹۷؛ جم، ۱۴۰۰).

محدودیتی که عامل اصلی حذف جزء /u/ از واکه مرکب /ou/ ی لهجه آمریکایی و تبدیل این واکه مرکب به [o] در تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی است، محدودیت نشان‌داری *[u] است. این محدودیت وجود واکه [u] را در گزینه‌ها منع می‌کند. محدودیت پایایی ضد حذف MAX در برابر محدودیت نشان‌داری *[u] قرار دارد. رتبه‌بندی (۷) تبیین‌کننده حذف جزء /u/ از واکه مرکب /ou/ ی لهجه آمریکایی و تبدیل این واکه مرکب به [o] در تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی (۶) است: MAX >> *[u] (7) در تابلو (۸) حذف جزء /u/ از واکه مرکب /ou/ ی لهجه آمریکایی و تبدیل آن به [o] در تلفظ فارسی وام‌واژه انگلیسی show تحلیل شده‌است:

تابلو (۸): حذف جزء /u/ از واکه مرکب /ou/ در تلفظ فارسی وام‌واژه انگلیسی show

Input: /sou/	*[u]	MAX
a. [so]		*
b. [sou]	*!	
c. [səu]	*!	

همان گونه که در تابلو (۸) پیداست، دو گزینه (c) و (b) به دلیل داشتن واکه مرکبی که واکه دوم آن [u] است، محدودیت *[u] را نقض کرده‌اند. بنابراین، گزینه (a) (تلفظ فارسی) که این محدودیت را رعایت کرده به عنوان برون‌داد بهینه برگزیده شده‌است.

۴-۳- واکه /ɒ/ یا /ɑ/

هر دو واکه /ɒ/ و /ɑ/ که به ترتیب [+گرد] و [-گرد] هستند در لهجه بریتانیایی وجود دارند. ولی گونه [+گرد] یعنی /ɒ/ در لهجه آمریکایی وجود ندارد.

(۹) تلفظ /ɒ/ در لهجه بریتانیایی و /ɑ/ در لهجه آمریکایی

تلفظ بریتانیایی	تلفظ آمریکایی	صورت نوشتاری انگلیسی
/hɒtdɒg/	/hɑtdɑg/	hotdog
/mɒnɪtə/	/mənɪtər/	monitor
/blɒk/	/blak/	block
/lɒŋ ʃɒt/	/lɑŋ ʃat/	long shot
/fɒləʊə/	/falouər/	follower

سؤالی که طبق پرسش اول تحقیق پیش می‌آید این است که آیا در درون‌داد یا بازنمایی واجی وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی، /d/ ی [+گرد] لهجه بریتانیایی وجود دارد یا /a/ ی [-گرد] لهجه آمریکایی؟ اگر به تلفظ‌های بریتانیایی و آمریکایی نمونه‌های (۹) در فرهنگ‌های آنلاین انگلیسی گوش کنیم به راحتی متوجه می‌شویم که تلفظ آمریکایی که گونه غیرگرد در آن به کار رفته همانند تلفظ فارسی است و تلفظ بریتانیایی که گونه گرد در آن به کار رفته اصلاً همانند تلفظ فارسی نیست. از این‌رو، منطقی‌تر است که /a/ ی غیرگرد لهجه آمریکایی در درون‌داد تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها در نظر گرفته شود.

(۱۰) تلفظ /a/ در وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی

صورت نوشتاری فارسی	تلفظ فارسی	تلفظ آمریکایی (بازنمایی واجی)
هات‌داگ	[hatdag]	/hatdag/
مانیتور	[manitor]	/manitər/
بلاک (کردن)	[belak]	/blak/
لانگ‌شات	[lanj ʃat]	/lan ʃat/
فالوور	[falover]	/falouər/

تلفظ واکه غیرگرد /a/ در وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی نتیجه برهم‌کنش دو محدودیت است؛ محدودیت پایایی IDENT[-round] که تبدیل یک واکه درون‌دادی با مشخصه [-گرد] به یک واکه برون‌دادی با مشخصه [+گرد] را جریمه می‌کند و محدودیت نشان‌داری [a]* که تولید واکه غیرگرد [a] را جریمه می‌کند. پایایی /a/ ی غیرگرد لهجه آمریکایی در تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها ناشی از تسلط محدودیت پایایی IDENT[-round] بر محدودیت نشان‌داری [a]* است. رتبه‌بندی (۱۱) تبیین‌کننده پایایی واکه /a/ ی لهجه آمریکایی در تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی است: IDENT[-round] >> [a]* (11)

در تابلو (۱۲) پایایی /a/ ی لهجه آمریکایی در وام‌واژه «هات‌داگ» تحلیل شده‌است.

تابلو (۱۲): پایایی واکه /a/ ی لهجه آمریکایی در وام‌واژه «هات‌داگ»

Input: /hatdag/	IDENT[-round]	[a]*
a. [hatdag]		*
b. [hɒtdɒg]	*!*	

در تابلو (۱۲) پیداست که گزینه ناپایایی (b) (تلفظ بریتانیایی) به دلیل تولید واکه گرد [ɒ] دو بار محدودیت پایایی IDENT[-round] را نقض کرده‌است. بنابراین، گزینه پایایی (a) که

همان /a/ی درون‌دادی در آن تلفظ شده این محدودیت پایایی را رعایت کرده و به عنوان برون‌داد بهینه برگزیده شده‌است.

۴-۴- غلت /j/

فرهنگ‌های انگلیسی آنلاین همچون کمبریج و آکسفورد تلفظ نمونه‌های (۱۳) را در لهجه بریتانیایی با غلت /j/ و در لهجه آمریکایی بدون غلت /j/ نشان می‌دهند. همچون لهجه بریتانیایی، در تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی غلت /j/ وجود دارد:

(۱۳) تلفظ غلت /j/ در لهجه بریتانیایی و در تلفظ فارسی وام‌واژه‌ها و نبود آن

در لهجه آمریکایی

تلفظ آمریکایی	تلفظ فارسی	صورت نوشتاری فارسی
/tub/	[tijub]	تیوب
/tunər/	[tijuner]	تیونر
/nu ʤɔrk/	[niju jorc]	نیویورک
/nuzwik/	[nijuzvic]	نیوزویک (هفته‌نامه)

درواقع نبود غلت /j/ در لهجه آمریکایی ناشی از رخداد فرایند بسیار رایج «حذف ز»^۱ در این لهجه در بافت پس از همخوان‌های لثوی به‌ویژه /n/، /d/ و /t/ و پیش از واکه /u/ است (جم، ۱۳۹۴: ۵۳).

سئوالی که طبق پرسش اول تحقیق پیش می‌آید این است که آیا در درون‌داد وام‌واژه‌های (۱۳) در زبان فارسی تلفظ بریتانیایی وجود دارد یا تلفظ آمریکایی؟ با توجه به وجود همخوان [j] در تلفظ فارسی آنها همچون لهجه بریتانیایی به این نتیجه می‌رسیم که درون‌داد این وام‌واژه‌ها تلفظ بریتانیایی است. البته همان‌گونه که در تلفظ بریتانیایی نمونه‌های (۱۳) آشکار است، در ابتدای این واژه‌ها و به‌طور دقیق‌تر در آغاز هجای آنها یک خوشه دوهمخوانی متشکل از یک همخوان لثوی و غلت /j/ وجود دارد. از آنجاکه خوشه آغازین در زبان فارسی وجود ندارد، فرایند «خوشه‌زدایی» از رهگذر درج یک واکه در میان این خوشه‌ها رخ می‌دهد. رخداد این فرایند در تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها در (۱۳) آشکار است. در نتیجه، به محدودیتی نیاز است تا رخداد فرایند «خوشه‌زدایی» را نیز تبیین کند.

1. yod dropping

محدودیت عامل فرایند «خوشه‌زدایی» محدودیت نشان‌داری $COMPLEX^{ONSET}$ است. این محدودیت در مک‌کارتی (2002: 213) بدین صورت تعریف شده‌است:

خوشه همخوانی در آغاز هجا مجاز نیست. $COMPLEX^{ONSET}$ (14)

محدودیت پایایی DEP که هرگونه درجی را برون‌داد جریمه می‌کند در برابر محدودیت نشان‌داری $COMPLEX^{ONSET}$ قرار دارد. رتبه‌بندی (۱۵) تبیین‌کننده رخداد فرایند «خوشه‌زدایی» و تلفظ غلت /j/ در وام‌واژه‌های انگلیسی (۱۳) است:

(15) $COMPLEX^{ONSET} >> MAX >> DEP$

در تابلو (۱۶) فرایند «خوشه‌زدایی» و تلفظ غلت /j/ در وام‌واژه tube تحلیل شده‌است:

تابلو (۱۶): رخداد «خوشه‌زدایی» و تلفظ غلت /j/ در وام‌واژه tube

Input: /tjub/	$COMPLEX^{ONSET}$	MAX	DEP
a. [ti.jub]			*
b. [tub]		*!	

در تابلو (۱۶) پیداست که نخست گزینه (c) (تلفظ بریتانیایی) به دلیل داشتن خوشه دوهمخوانی متشکل از توالی همخوان لثوی [t] و غلت [j] محدودیت نشان‌داری $COMPLEX^{ONSET}$ را نقض کرده‌است. سپس، رقابت گزینه (a) (تلفظ فارسی) و گزینه (b) (تلفظ آمریکایی) که این محدودیت را رعایت کرده‌اند به محدودیت پایایی ضد حذف MAX می‌رسد. گزینه (b) (تلفظ آمریکایی) به دلیل رخداد فرایند حذف غلت /j/ این محدودیت را نقض کرده‌است. بنابراین، گزینه (a) (تلفظ فارسی) که این محدودیت را رعایت کرده به عنوان برون‌داد بهینه برگزیده شده‌است.

۵- نتیجه‌گیری

برای تعیین میزان تأثیرگذاری دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی بر درون‌داد وام‌واژه‌های انگلیسی و نیز پاسخ به این پرسش که تلفظ این وام‌واژه‌ها در زبان فارسی به کدام لهجه زبان انگلیسی نزدیک‌تر است، چهار مورد از تفاوت‌های مهم تلفظی دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی درج شده در فرهنگ‌های زبان انگلیسی بررسی شد. یافته‌های پژوهش به ترتیب زیر است:

- همخوان /t/ در درون‌داد هر دو لهجه بریتانیایی و آمریکایی و در درون‌داد وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی نیز وجود دارد. با توجه به تلفظ این همخوان در این وام‌واژه‌ها،

درون‌داد این وام‌واژه‌ها تلفظ آمریکایی است. چون در تلفظ بریتانیایی این نمونه‌ها همخوان [r] وجود ندارد محدودیت ضد حذف MAX بر محدودیت نشان‌داری *rC/# مسلط گردید تا مانع برنده شدن گزینه تلفظ بریتانیایی شود.

- واژه مرکب /ou/ی لهجه آمریکایی در درون‌داد یا بازنمایی واجی وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی وجود دارد که با حذف جزء /u/ به واژه ساده [o] تبدیل می‌شود. زیرا این بازنمایی از بازنمایی /əu/ی لهجه بریتانیایی به [o]ی فارسی و /ow/ی رایج در گذشته نه چندان دور زبان فارسی نزدیک‌تر است. محدودیت نشان‌داری *[u] عامل اصلی حذف جزء /u/ از واژه مرکب /ou/ی لهجه آمریکایی و تبدیل این واژه مرکب به [o] در تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی است.

- از بین دو واژه /v/ و /a/، گونه غیرگرد یعنی /a/ی لهجه آمریکایی در درون‌داد تلفظ فارسی وام‌واژه‌های انگلیسی وجود دارد. زیرا تلفظ /a/ی لهجه آمریکایی همانند تلفظ /a/ی زبان فارسی است. نیز اگر در فرهنگ‌های آنلاین انگلیسی به تلفظ‌های بریتانیایی و آمریکایی گوش کنیم به راحتی متوجه می‌شویم که تلفظ آمریکایی که گونه غیرگرد در آن به کار رفته همانند تلفظ فارسی است و تلفظ بریتانیایی که گونه گرد در آن به کار رفته اصلاً همانند تلفظ فارسی نیست. پایایی /a/ی غیرگرد لهجه آمریکایی در تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها ناشی از تسلط محدودیت پایایی IDENT[-round] بر محدودیت نشان‌داری *[a] است.

- تلفظ غلت /j/ در لهجه بریتانیایی و در وام‌واژه‌های انگلیسی رایج در زبان فارسی، حاکی از این است که درون‌داد تلفظ فارسی این وام‌واژه‌ها لهجه بریتانیایی است. در تبدیل درون‌داد این وام‌واژه‌ها به برون‌داد فارسی فرایند «خوشه‌زدایی» از رهگذر درج یک واژه در این خوشه‌ها رخ می‌دهد. فرایند «خوشه‌زدایی» و تلفظ غلت /j/ در وام‌واژه tube ناشی از تسلط دو محدودیت *COMPLEX^{ONSET} و MAX بر محدودیت DEP است.

پی‌نوشت

۱. در زبان فرانسه همخوان [dʒ] وجود ندارد. از این رو، در این زبان نویسه <ʒ> (ج) به صورت [ʒ] تلفظ می‌شود.
۲. رساله دکتری صرامی (۱۴۰۱) پیرامون انواع فرایندهای واجی در روند بومی‌سازی آوایی واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی است و پیکره بسیار گسترده‌ای از وام‌واژه‌های انگلیسی دارد.
۳. نویسه‌ها به‌طور قراردادی در میان نشانه < > نمایش داده می‌شوند.

منابع

- بیگدلی ندا و صادقی وحید. تشخیص تقابل‌های واکه‌های انگلیسی توسط فارسی‌زبانان براساس انگاره همگونی ادراکی. علم زبان، ۱۳۹۷؛ ۷(۱۱): ۲۶۵-۲۹۵.
- ثمره یدالله. *آواندازی زبان فارسی*. تهران: مرکز نشر دانشگاهی. ۱۳۷۴.
- جم بشیر. *نظریه بهینگی و کاربرد آن در تبیین فرایندهای واجی زبان فارسی*. رساله دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس. ۱۳۸۸.
- جم بشیر. فرهنگ توصیفی فرایندهای واجی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی. ۱۳۹۴.
- جم بشیر. بررسی تلفظ دو تکواژ هم‌نقش-هم‌نویسه عطف و ربط در بافت‌های گوناگون پژوهش‌های زبانی. ۱۴۰۰؛ ۱۲(۱): ۴۹-۷۰.
- خلیفه‌لو سیده فریده، مظفری زهرا، کوشکی فاطمه. سازگاری واژگان قرصی: رویکردی در کی - واجی. جستارهای زبانی، ۱۳۹۵؛ ۷: ۹۷-۱۲۳.
- رزم‌دیده پریا، ناصری زهره‌سادات. خطاهای تلفظی برخی همخوان‌ها در زبان‌آموزان ایرانی زبان انگلیسی: رویکرد بهینگی. مطالعات زبان و ترجمه. ۱۳۹۸؛ ۵۲(۴): ۱۳۳-۱۶۰.
- سلیمی‌نژاد محمد. *بومی‌سازی وام‌واژه‌های فرانسه در زبان فارسی براساس نظریه بهینگی*. اصفهان: جهاد دانشگاهی اصفهان. ۱۳۹۱.
- صادقی وحید، مردان بنفشه. بررسی آوایی غلت نرم‌کامی [w] در زبان فارسی. علم زبان. ۱۳۹۷؛ ۵(۷): ۱۶۹-۱۹۸.
- صادقی وحید، بیگدلی ندا. انطباق واجی واکه‌های انگلیسی با فارسی در چارچوب انگاره شنیداری. پژوهش‌های زبان‌شناسی. ۱۳۹۷؛ ۱۰(۱): ۴۳-۶۰.
- صرامی ولی‌اله. تحلیل بومی‌سازی آوایی واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی براساس نظریه بهینگی. رساله دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه اصفهان. ۱۴۰۱.
- کامبوزیا عالی‌ک. ز؛ اسماعیلی متین، زهرا؛ و گلفام، ارسلان. شیوه تغییر واکه‌های مرکب در وام‌واژه‌های انگلیسی، فصلنامه مطالعات زبان و گویش‌های غرب، ۱۳۹۲؛ ۱(۶): ۱۲۳-۱۳۷.
- کامبوزیا عالی‌ک. ز، هاشمی افتخارسادات. انطباق واجی واکه‌های وام‌واژه‌های زبان عربی در فارسی؛ رویکرد بهینگی. جستارهای زبانی. ۱۳۹۴؛ ۶(۷): ۲۲۹-۲۵۷.
- Ariyae, K. Loanword adaption in Persian: A Core-Periphery model approach, *Toronto Working Papers in Linguistics*, 2019; 41(1): 1-14.
- Calabrese, A., Wetzels, W. L. Loan phonology: issues and controversies. In: Calabrese, A., Wetzels, W.L. (Eds.), *Loan, Phonology*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/ Philadelphia, 2009; 1-10.

- Campbell, L. (1998). *Historical Linguistics: an Introduction*, Edinburgh: Edinburgh University Press. 1998.
- Darragh, G. A to Zed, A to Zee: *A guide to the differences between British and American English*. Spain: Editorial Stanley. 2000.
- Guo, H. L. Mandarin loanword phonology and Optimality Theory Evidence from transliterated American state names and typhoon names. *Graduate Programme in Linguistics*. National Chenghi University, Taipei, Taiwan. 1999.
- Jacobs, H & Gussenhoven, C. Loan phonology: perception, salience, the lexicon and OT. *Optimality Theory: Phonology, syntax, and acquisition* ed. by Joost Dekkers, Frank van der Leeuw & Jeroen van de Weijer, Oxford: Oxford University Press. 2000; 193–210.
- Jam, B. Vowel harmony in Persian. *Lingua*. Volume 2020; 246: 1-25.
- Kang, Y. Perceptual similarity in loanword adaptation: English ostvocalic word-final stops in Korean. *Phonology*. 2003; 20: 219-273.
- Kenstowicz, M. & Suchato, A. Issues in loanword adaptation: A case study from Thai. *Lingua*, 2006; 116(7): 921–949.
- McCarthy, J. A Thematic Guide to Optimality Theory; Cambridge: Cambridge University Press. 2002.
- McCarthy, J. & Prince, A. Faithfulness and reduplicative identity, In: J. Beckman; L. Walsh Dickey & S. Urbanczyk, (eds.). *University of Massachusetts occasional papers in linguistics 18: Optimality theory*. Amherst: GLSA. 1995, 294-384.
- Omachonu, G.S. Comparative Optimality Theory analysis of primary stress assignment in Standard British and Nigerian English. In: *Journal of Language & Translation*, 2008; 9 (1): 91-112.
- Ozaki, S. Notes on English loanwords in Japanese: major sound transformations. *Kiyo* 15, Nagayo Bunri University, 2014; 29-40.
- Peperkamp, S. “A Psycholinguistic Theory of Loan word Adaptation”. *Proceedings of the 30th Annual meeting of the Berkeley Linguistic Society*, 2005; 8: 341-352.
- Peperkamp, S. Vendeline, I. Nakamara, K (2008) . “On the perceptual Original of Loanword Adoptions: Experimental Evidence from Japanese”. *Phonology*, 2008; 25: 154-131.
- Prince, A., & Smolensky, P. *Optimality theory: constraint interaction in generative grammar*. Rutgers University & University of Colorado at Boulder, Published 2004, Oxford: Blackwell. 1993/ 2004.
- Rubach, J. Duke-of-York derivations in Polish. *Linguistic Inquiry* 2003; 34: 601-29.
- Rungruang, A. *English Loanwords in Thai and Optimality Theory*. Naresuan University Dissertation, Phisanulok, Thailand. 2007.
- Silverman, D. “Multiple scansions in loanword phonology: evidence from Cantonese”. *Phonology* 1992; 2: 289-328.

- Smith, J. L. Loan phonology is not all perception: evidence from Japanese loan doublets, *Japanese/ Korean Linguistics*, 4. 2006.
- Suhery, D., Raza, M. H., Purba, H. S.R., & Khairunnisah An Optimality Theory Account Of English Loanwords In Pilibhit Hindi-Urdu (Uttar Pradesh India, *International Journal of Engineering and Advanced Technology* (IJEAT) Volume-8 Issue- 5C. 2019.
- Wardhaugh, R. & Fuller, J. M. *An introduction to sociolinguistics*. seventh edition. UK: Wiley Blackwell. 2015.
- Yip, M. Cantonese loanword phonology and Optimality Theory. *Journal of East Asian Linguistics* 1993; 2: 261–291.

روش استناد به این مقاله:

جم بشیر. بررسی تأثیر لهجه‌های بریتانیایی و آمریکایی بر تلفظ وام‌واژه‌های انگلیسی در زبان فارسی، *زبان فارسی و گویش‌های ایرانی*، ۱۴۰۳؛ ۲ (۱۷): ۱۱۵–۱۳۳. DOI:10.22124/plid.2025.29157.1697

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by-/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

